

του **Iohannes Maurus** Μετάφραση: **Άκης Γαβριηλίδης**

Affectus nec coerceri nec tolli potest nisi per affectum contrarium et fortio rem affectu coercendo

[Ένα πάθος δεν μπορεί να κατασταλεί ούτε να αναιρεθεί, παρά μόνο από ένα πάθος αντίθετο και ισχυρότερο από το καταστέλλόμενο]

Spinoza, Ethica IV, prop. 7

1. Η αριστερά, ειδικά της μαρξιστικής παράδοσης, τείνει να συλλαμβάνει την πολιτική δράση ως εφαρμογή μιας θεωρητικής αλήθειας, και πιστεύει ότι είναι δυνατό να δρα κανείς μόνο υπό τις μορφές εκπροσώπησης που έχουν αποκρυσταλλωθεί στο κόμμα ή στο κράτος ως γενική απεικόνιση^[1] της κοινωνίας. Απέναντι σε αυτό το ρεύμα, ο αναρχισμός έχει υπερασπιστεί συχνά μια ηθική αλήθεια και μια πιο άμεση οργάνωση των εργαζομένων, όπως το συνδικάτο ή η συνέλευση, απαξιώνοντας την εκπροσώπηση. Με λίγες εξαιρέσεις, αυτό έχει οδηγήσει τους αναρχικούς και χώρους της ριζοσπαστικής δημοκρατικής αριστεράς να αγνοούν κάθε είδους εκλογικής συμμετοχής. Παρά την αντίθεσή τους, αυτές οι δύο θέσεις αρθρώνονται γύρω από τον ίδιο άξονα: τη σχέση «αλήθειας-αντιπροσώπευσης». Η σχέση αυτή, τόσο για τον αναρχισμό όσο και για τους πολιτικούς μαρξισμούς, υπήρξε το κέντρο της πολιτικής θεωρίας και πρακτικής, αφού, αν για τους μεν η αντιπροσώπευση του κόμματος ή του κράτους ήταν η αλήθεια της (οικουμενικής) τάξης ή της κοινωνίας, για τους δε η αλήθεια πρέπει να αναζητηθεί στην αμεσότητα της κοινωνικής ζωής αποφεύγοντας τα απατηλά φαινόμενα των κομμάτων και των κρατών.

2. Το κίνημα της 15Μ συμμερίστηκε σε μεγάλο βαθμό την προοπτική του αναρχισμού, τουλάχιστον αν ερμηνεύσουμε με την ισχυρή έννοια το κεντρικό σύνθημα του κινήματος των πλατειών: «δεν μας εκπροσωπούν». Η φράση αυτή μπορεί πράγματι να διαβαστεί κατά δύο τρόπους: **με μια ασθενή έννοια ως επιθυμία για μια καλή εκπροσώπηση («δεν μας**

εκπροσωπούν αυτοί, αλλά άλλοι καλύτεροι μπορούν»), ή με μια ισχυρή έννοια, ως απόρριψη βασισμένη στην οντολογική αδυναμία κάθε εκπροσώπησης: «δεν μας εκπροσωπούν, επειδή είμαστε μη εκπροσωπήσιμοι».

Μεταξύ των προσπαθειών για μια παρέμβαση στις αντιπροσωπευτικές συντεταγμένες με βάση τις αρχές της 15Μ, πολιτικά πειράματα όπως το κόμμα Χ είναι φορείς της ασθενούς έννοιας αυτού του συνθήματος, καθώς αναζητούν μέσα από τις πρακτικές τους στο δίκτυο και την εικονική δημοκρατία την «καλή αντιπροσώπηση», ενώ άλλοι κύκλοι έχουν ερμηνεύσει την αδυναμία εκπροσώπησης ως μια ανάγκη ερμητικής απόσυρσης από αυτή τη σφαίρα. Αυτές οι ισχυρές εκδοχές τού «δεν μας εκπροσωπούν», χωρίς να υπολογίζουμε την πρόταση για επιστροφή στους παλιούς τρόπους εκπροσώπησης από παλαιμάχες οργανώσεις όπως η **Izquierda Unida [Ενωμένη Αριστερά]**, συνάντησαν τα όριά τους: η δημοκρατία και ο αντι-καπιταλισμός δεν αρκεί να ζήσουν λίγες μέρες ή εβδομάδες στις πλατείες, ήταν απαραίτητο να επεκταθούν και να διαρκέσουν. Ενάντια στην επέκταση και τη διάρκεια αυτών των απελευθερωμένων χώρων εκδηλώθηκε και εκδηλώνεται κάθε μέρα «όλη η ισχύς του κράτους», όλο το βάρος του μηχανισμού εκπροσώπησης. Οι ελεύθερες πλατείες παρέμειναν μια ιδιομορφία, ηθικά άμεμπτη αλλά περιορισμένης αποτελεσματικότητας απέναντι στην καταστολή, τις επιθέσεις της αστυνομίας, τα πρόστιμα κ.λπ. και απονομιμοποιημένα από τους μηχανισμούς προπαγάνδας του καθεστώτος, τόσο δημόσιους όσο και ιδιωτικούς: κόμματα, μέσα ενημέρωσης, θεσμούς.

3. Για να ξεκλειδώσουμε την κατάσταση ήταν απαραίτητο να βρούμε κάτι άλλο, να αλλάξουμε στοιχείο. Ήταν απαραίτητο να αναλάβουμε ένα παράδοξο: να εκπροσωπήσουμε το μη εκπροσωπήσιμο, ή, ακόμα καλύτερα, να εισαγάγουμε το μη εκπροσωπήσιμο στη σφαίρα της εκπροσώπησης. Αυτό σήμαινε και σημαίνει μια ισχυρή πρόκληση. Το ζητούμενο, ούτε λίγο ούτε πολύ, είναι να διώξουμε από την εξουσία τη νεοφιλελεύθερη κακοδιοίκηση με το μόνο δυνατό σήμερα μέσο, τις κάλπες. Δεν τίθεται όμως ζήτημα να συρράψουμε το χώρο της εξουσίας μέσα από μια νέα μορφή εκπροσώπησης, η οποία να είναι «καλή», αλλά να μιμηθούμε τη 15Μ ή το κίνημα **Occupy** και να κατασκηνώσουμε σε αυτό το χώρο, να καταλάβουμε αυτό το χώρο από και για τα κοινωνικά κινήματα, εξουδετερώνοντας έτσι τη δράση του κράτους εναντίον τους, και επίσης απαιτώντας από την κυβέρνηση να λάβει αποτελεσματικά μέτρα υπέρ των διεκδικήσεων κινήματων όπως η **PAH[2]**, οι **Mareas[3]**, ο φεμινισμός, το εργατικό κίνημα κ.λπ. Πρόκειται για μια φόρμουλα που αρχικά δοκιμάστηκε από τις λαϊκές κυβερνήσεις της Λατινικής Αμερικής, αλλά σε ευρωπαϊκές συνθήκες πρέπει αναγκαία να προσλάβει άλλα χαρακτηριστικά.

4. Δεν αρκούσε να κατεβούμε στις εκλογές σε μια συγκυρία που επέβαλλε μια δράση των

κοινωνικών κινημάτων στο χώρο της πολιτικής εκπροσώπησης, **έπρεπε επιπλέον να «είμαστε» το είδος οργάνωσης που ενδείκνυται για να αρθρώσει τα δύο σκέλη του διλήμματος που αποτελεί η εκπροσώπηση του μη εκπροσωπήσιμου.** Από τη μια πλευρά, θα έπρεπε να παίζουμε πολύ γερά το χαρτί της εκπροσώπησης, πράγμα που περιλαμβάνει και μια «μηντιακή» ηγεσία· αλλά από την άλλη, και με την ίδια δύναμη, ήταν απαραίτητο να ποντάρουμε σε μορφές άμεσης και οριζόντιας δημοκρατίας. Το **Podemos** ήταν η αρχή μιας λύσης σε αυτό το δίλημμα. Με τη μηντιακή πλευρά του, τους μηχανισμούς της προεκλογικής του εκστρατείας και τις ομάδες επικοινωνιακής παρέμβασης, στο διαδίκτυο και σε όλους τους διαθέσιμους δημόσιους χώρους, το **Podemos** άνοιξε μία ρωγμή στο χώρο της αντιπροσώπευσης, σε μηχανές παραγωγής λόγου όπως είναι η τηλεόραση, το ραδιόφωνο και τα κοινωνικά δίκτυα. Ο Πάβλο Ιγλέσιας, πριν μπει επικεφαλής στις λίστες **Podemos**, είχε καταλάβει, μαζί με την ομάδα της **Tuerka** [της τηλεοπτικής του εκπομπής] έναν τόπο στο εσωτερικό του χώρου σχηματισμού της κοινής λογικής που φαινόταν αδύνατος: έναν τόπο υπέρ της κοινής λογικής των κοινωνικών κινημάτων, και ειδικότερα εκείνου του 80 % του πληθυσμού που, σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις, υποστηρίζει την 15M ή την PAH. Μέσα από αυτό το ρήγμα έπρεπε να «εισβάλει» στο χώρο της αντιπροσώπευσης, αλλά αυτό που έπρεπε να εισβάλει δεν ήταν το ο,τιδήποτε· ήταν μια οργάνωση νέου τύπου, ικανή να διατηρεί πάντα μια ανοιχτή διεπαφή με τα κοινωνικά κινήματα και τους απλούς ανθρώπους.

5. Η οργάνωση και επέκταση μιας νέας μορφής οργάνωσης, των «κύκλων», σε μεγάλο βαθμό με την υποστήριξη και την καθολική αφοσίωση ενός μικρού ακτιβιστικού κόμματος, της **Izquierda Anticapitalista**, ήταν το δεύτερο συστατικό της παράδοξης φόρμουλας του **Podemos**. Οι «κύκλοι», αυθεντικές ανοιχτές συνελεύσεις, ήταν ο χώρος όπου καταρτίστηκαν οι εκλογικές λίστες και το πρόγραμμα, αλλά θα συνεχίσουν να υπάρχουν και πέρα από τις προεκλογικές περιόδους ως όργανα συμμετοχής και κοινωνικής δράσης. Καθένας από τους 400 κύκλους είναι το ισοδύναμο μιας τοπικής συνέλευσης της 15M, αλλά με την ιδιαιτερότητα ότι αυτή τη φορά το κοινωνικό κίνημα δημιουργεί τα μέσα που του χρειάζονται για να αναδυθεί στο πεδίο της εκπροσώπησης, να το καταλάβει. Οι πέντε υπέροχοι ευρωβουλευτές μας είναι η αρχή μιας απαραίτητης **μακράς πορείας προς τους θεσμούς που θα σημαδεύεται από παρατεταμένες καταλήψεις:** σύντομα ακολουθούν δημοτικές, βουλευτικές και περιφερειακές εκλογές. Στον καθένα από αυτούς τους χώρους, το λαϊκό κίνημα έχει μια παρουσία, **όχι για να υποκαταστήσει τις πολιτικές και κοινωνικές δράσεις των κοινωνικών πλειοψηφιών, αλλά για να την ενισχύσει, να την απελευθερώσει από την καταστολή και να προωθήσει τους στόχους της.**

6. Όλα αυτά θα ήταν, και θα είναι, απολύτως αδύνατα με ένα κλασικό κόμμα της αριστεράς.

Το κόμμα, ως θεσμική μορφή, είναι από κάθε άποψη ένας ιδεολογικός και πολιτικός μηχανισμός του κράτους (Αλτουσέρ). Ακόμη και όταν ασκεί λειτουργίες εκπροσώπησης όσων υπόκεινται στην εκμετάλλευση και την καταπίεση, ένα κόμμα δεν παύει να είναι μέρος ενός «πολιτικού παιχνιδιού» που αναπαράγει και νομιμοποιεί τις υπάρχουσες κοινωνικές σχέσεις. Για να το αποφύγουμε αυτό και να δημιουργήσουμε μια γνήσια διαδικασία κατάληψης των θεσμών, και της εκπροσώπησης εν γένει, από τα κοινωνικά κινήματα και τους απλούς πολίτες, οι «εκπρόσωποι» είναι απαραίτητο όχι να εκπροσωπούν, αλλά να ενεργούν εντός των θεσμών ως παρακολούθημα της κοινωνικής πλειοψηφίας που αντιστέκεται. Η άρθρωση «κύκλων» και ιδεολογικο-αντιπροσωπευτικών μηχανισμών σε ανταγωνισμό με εκείνους του κράτους και των κυρίαρχων κοινωνικών ομάδων επιτρέπει την αποτελεσματική εξουδετέρωση των λειτουργιών καταστολής και αναπαραγωγής της κοινωνικής τάξης που ασκεί η εκπροσώπηση.

7. Η οικοδόμηση του **Podemos** ως ενός κοινωνικού και πολιτικού κινήματος νέου τύπου βασίζεται όχι μόνο στην ανατροπή των κλασικών μορφών οργάνωσης, αλλά και σε μια τολμηρή διάσχιση του κυρίαρχου ιδεολογικού χώρου. Σε αντίθεση με τις κλασικές μαρξιστικές οργανώσεις που πιστεύουν ότι είναι προικισμένες με την αλήθεια, μια ορισμένη «άλγεβρα της επανάστασης», στην οποία βασίζουν την πολιτική τους δράση, το **Podemos** εκκινεί από την υφιστάμενη κοινή λογική και παρεμβαίνει σε αυτήν. Δεν τίθεται εδώ ζήτημα να επιβάλουμε στο κοινωνικό σώμα ένα συγκεκριμένο μοντέλο βασισμένο σε μια υποτιθέμενη αλήθεια που κατέχουν ορισμένα άτομα, οι ηγέτες, οι οποίοι υποτίθεται ότι γνωρίζουν, αλλά, ξεκινώντας από τη φαντασία, την ιδεολογία, τον ίδιο το χώρο της υποταγμένης και παθητικής ύπαρξής μας, να φθάσουμε σε μια σειρά από κοινές έννοιες ικανές να διαμορφώσουν σε όλους έναν κοινό νου, να παράγουν μέσα μας τα υποκείμενα μιας αποτελεσματικής διαδικασίας απελευθέρωσης. Η ηγεμονία δεν κατακτάται μέσα από την επιβολή μιας υποτιθέμενης αλήθειας, αλλά μέσα από μια δουλειά παρέμβασης στον κόσμο των ανθρώπινων όντων που υπάρχουν πραγματικά· ο οποίος είναι ένας κόσμος κυριαρχημένος από την ιδεολογία. Όπως μας δίδαξαν ο **Σπινόζα** και ο **Φρόιντ**, καθώς και ο **Μαρξ** στις πιο διαυγείς στιγμές του και, φυσικά, ο **Αντόνιο Γκράμσι** ή ο αγαπημένος μου δάσκαλος **Λουί Αλτουσέρ**, η ιδεολογία δεν είναι ένα «σφάλμα», αλλά ο κόσμος στον οποίο ζούμε, και δεν θα βγάλουμε τίποτε αν προσπαθήσουμε να του διδάξουμε –ή να του επιβάλουμε– την «αλήθεια». Η τραγωδία της μαρξιστικής αριστεράς ήταν ότι δεν μπόρεσε ποτέ της να κάνει έστω μία επανάσταση, και ότι πάντοτε θαύμαζε επαναστάσεις που έκαναν άλλοι, οι ετερόδοξοι του μαρξισμού. Ούτε στην Κούβα, ούτε στη Βενεζουέλα, ούτε στην Κίνα, ούτε στην ίδια τη Ρωσία έγινε επανάσταση κατ' εφαρμογή της αλήθειας του μαρξισμού. Αντιθέτως, όπως έλεγε ο Γκράμσι σε ένα διάσημο άρθρο, η επανάσταση στη Ρωσία, και σε όλες τις άλλες χώρες, έγινε «ενάντια στο Κεφάλαιο». Γενικώς, μια πολιτική

δεν βασίζεται, ούτε μπορεί να βασίζεται στην αλήθεια, εφόσον η συγκρότηση των πολιτικών υποκειμενικοτήτων δεν είναι το αποτέλεσμα επιστημονικής διαδικασίας, αλλά ιδεολογικού μετασχηματισμού, ενός μετασχηματισμού του χώρου της φαντασίας. Όποτε επιχειρεί κάποιος να κάνει πολιτικές στο όνομα της αλήθειας, αυτό, όταν μεν έχει στη διάθεσή του έναν κρατικό μηχανισμό οδηγεί σε τρομοκρατία (σταλινισμός), ενώ όταν δεν έχει, γεννά διάφορα «μαγαζάκια» που το καθένα κατέχει την δική του «αλήθεια», και άρα την πολιτική αφλογιστία που χαρακτήριζε ιστορικά πολλές ομάδες του αριστερισμού, είτε τροτσικιστικές είτε μαοϊκές.

8. Το μεγαλείο τού **Podemos** συνίσταται στο ότι απέφυγε τη διπλή ιστορική παγίδα στην οποία έπεφτε και συνεχίζει να πέφτει η αριστερά: τη μορφή «κόμμα» και την πολιτική αλήθεια, κληρονόμο του «επιστημονικού σοσιαλισμού». Το **Podemos** βγαίνει έτσι από τα καλούπια της αριστεράς για να συγκροτήσει μια πραγματική ηγεμονία των κοινωνικών πλειοψηφιών και των κοινωνικών κινημάτων. Η κατανοητή γλώσσα του, ταυτόχρονα προσιτή και αληθής, συγκροτεί, με βάση τη φαντασία και την ιδεολογία, τις κοινές έννοιες μιας συντακτικής διαδικασίας που έχει τεθεί σε κίνηση. Η αριστερή ταυτότητα, μια ταυτότητα φαντασική που οδηγεί στην ανικανότητα, έχει εκτοπισθεί από μια **επίμονη δουλειά διαμόρφωσης της ηγεμονίας μέσα στην υπαρκτή κοινωνία**, η οποία δεν είναι αριστερή ούτε, ακόμη λιγότερο, μετέχει στις υποτιθέμενες «μαρξιστικές» αλήθειες, αλλά **διαφωνεί με τις εξώσεις, τις συνέπειες του αθέμιτου χρέους, τη λεηλασία, την εξαθλίωση, την πολιτικο-οικονομική κάστα, και απαιτεί δημοκρατία**. Πολλά μένουν ακόμη να γίνουν ώστε το **Podemos** να γίνει η πολεμική μηχανή που χρειαζόμαστε ενάντια στην κυρίαρχη κάστα, αλλά τα θεμέλια έχουν πλέον τεθεί: πρέπει να αναπτύξουμε και να ενισχύσουμε το οικοδόμημα.

Πρώτη δημοσίευση: [Occupy representation. Podemos y la política de la verdad.](#)

Μετάφραση: **Άκης Γαβριηλίδης**, με τη συνεργασία τού **General Intellect**

.....
.....
[1] Σημειώνουμε εδώ ότι ο όρος *representación* που χρησιμοποιείται εδώ –όπως και τα ανάλογά του στις λοιπές λατινογενείς γλώσσες- σημαίνει ταυτόχρονα εκπροσώπηση όσο και (ανα)παράσταση.

[2] *Plataforma de Afectados por la Hipoteca* –κίνημα ενάντια στις εξώσεις και τις κατασχέσεις σπιτιών από τις τράπεζες.

[3] Marea Ciudadana [Πλημμύρα πολιτών] – μία πρωτότυπη μορφή διαδηλώσεων και κινητοποιήσεων που αναπτύχθηκε στις πόλεις της Ισπανίας τα τελευταία χρόνια.

nomadicuniversality.wordpress.com